

I la festa dels pagesos es va perdre

De petit els pagesos se sentien orgullosos de ser pagesos, en especial, els grans, menys els joves i gens les noies. Al cap d'uns cinc anys de celebrar la festa i per manca de protagonistes, noies balladores, la festa es va perdre definitivament, atès que quedaven pocs pagesos i algun mas s'havia transformat en casa rural o estava completament enrunat. De jove havia fet a peu el camí d'Arbúcies a Santa Fe del Montseny o a Sant Marçal; era un rosari de masos i de petit havia sojornat per la matança del porc a can Jaume del Vimanès; coneixia les famílies que habitaven les cases i ens convidaven a un got de vi, un tros de pa i un tall de fuet. Va ser la noia pagesa la que s'avergonyí i es negà a ballar a les festes, perquè públicament es delatava, en particular als nois, malgrat que ella no se sentia gens pagesa, perquè ja treballava al poble en alguna fàbrica tèxtil o servia en un restaurant, però vivia als afores. Els nois sense balladora es desanimaren i deixaren de celebrar la festa. Eren anys que inclús el mot pagès era insultant o estava envoltat d'un halo semàntic de menyspreu o se l'associava a la pobresa i a un tarannà reclus, fins a l'extrem que molts deixàrem d'utilitzar-lo i la substituïrem per camperol; la casa pagesa passà a ser el mas o la masoveria. El despoblament començà en el temps de la gran industrialització de Catalunya a finals de la dècada dels cinquanta i durant els seixanta; va coincidir també amb l'entrada de les grans allaus migratòries que se situaren al voltant de Barcelona. La gent del camp es desplaçà a la ciutat i als pobles en cerca d'un treball fix, ben remunerat i d'hорaris definits. Feines no massa complicades, que aprengueren aviat i es van sentir reconfortats, van ser pocs els que no van ser capaços de treballar sota teulats d'uralita i aquests van tornar a les feines del camp i del bosc. Aquella pagesia regida per una economia de subsistència, sense excedents, estava condemnada a morir, més quan la societat havia entrat en una economia de superàvit i de cert consumisme, no podia de cap manera continuar i va ser reemplaçada per una agricultura més o menys industrial. El meu germà Lluís sempre sostenia que els anys més esplendorosos, d'una economia pròspera en la qual els diners corrien alegres, va ser durant la dècada dels seixanta, també la més feliç de la història recent, perquè la gent estava molt contenta i per primer cop podia anar a menjar en una fonda com els rics, agafar-se uns dies de vacances; els més eixerits es van comprar un Seat 600. He vist fotografies de festes del meu poble d'aquest temps i efectivament la gent es veu molt satisfeta. El catedràtic d'antropologia cultural Claudi Esteve em proposà un treball de camp sobre el món rural, que vaig fer amb molt de gust, perquè era un tema que m'interessava i del qual n'havíem parlat. Es tractava d'entendre perquè el pagès català, en certa manera tots els pagesos, deixaven de viure al camp i s'incorporaven a la vida urbana; l'home treballaria en la indústria, la dona es llogaria per fer feines a les cases, en alguna fàbrica, de cambrera o a la cuina dels restaurants. La dona va ser la que més va insistir, l'element decisor per deixar el mas i anar a viure al poble, perquè ella era la que estava millor informada de la cultura urbana. La pagesa fou la més responsable; volia el bé per a tota la família i millorar les condicions de vida. Sabia bé el valor de tenir l'escola a prop, que els fills hi poguessin estudiar com els nens de la vila, l'hospital pels pares o sogres, el metge a pocs metres de la llar i les botigues estaven plenes de tota mena de productes. Algun pagès de llargues generacions rurals m'havia confessat avergonyit que ser pagès és l'ofici més ordinari i humiliant de tots, només superat pels ganduls pastors. Per a ell agenollar-se, ajupir-se o fer la genuflexió era un gest vexant i depriment de submissió a la natura. El moviment d'inclinar-se a terra per sembrar la llavor és un gest vergonyós, en què l'ésser humà reconeix la seva insignificança; un tsunami pot arrabassar el planter, aixecar la teulada i posar en perill les vides sense possibilitat de defensa. El pagès sempre ha mantingut una relació ambivalent d'amor o odi amb la natura, l'estima si es porta bé, si no li espatlla la collita, si deixa caure l'aigua que li convé i el fred no crema les verdures o les flors dels ametllers imprudents i esbojarrats que esclaten en blanc abans de temps. La natura si es condueix bé és respectada, no obstant deixa de ser-ho si es torna beneïda i malmet la collita amb tempestes o amb sols saharics que eixuguen la terra sense pietat. En temps del conflicte generacional i de benestar econòmic es van tancar les cases pageses i la gent s'incorporà al poble pels seus avantatges i per la seguretat en tots els sentits. Ara amb les manifestacions amb tractor en les ciutats europees s'ha plantejat què fer amb el pagès descontent, que viu en el camp. Sembla que l'agricultura fa nosa als polítics i la volen industrial i selectiva.

Font del document: <https://www.diaridegirona.cat/opinio/2024/02/14/festa-dels-pagesos-perdre-98145273.html>